

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 282/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. marca 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Lalíka o sťažnosti J. P. a M. P., obaja bytom T., zastúpených advokátkou JUDr. K. M., Advokátska kancelária I., s. r. o., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 137/2000 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. a M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 137/2000 porušené bolo.

2. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. P. a M. P. trovy právneho zastúpenia v sume 202,27 € (slovom dvestodva eur a dvadsaťsedem centov) na účet ich

právnej zástupkyne JUDr. K. M., Advokátska kancelária I., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti vo zvyšnej časti *n e v y h o v u j e .*

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 7. novembra 2007 doručené podanie J. P. a M. P. (ďalej len „sťažovatelia“) označené ako „*Sťažnosť proti porušeniu základného práva garantovaného Článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky podľa Čl. 127 Ústavy SR*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia namietajú zbytočné prietahy Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 137/2000 o návrhu Bytového družstva T. (ďalej len „bytové družstvo“) na zaplatenie sumy 9 961 Sk s príslušenstvom, a tým porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

2. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti okrem iného uviedli, že bytové družstvo ako navrhovateľ podalo proti nim 11. mája 2000 návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 9 961 Sk s príslušenstvom. Okresný súd vydal v predmetnej veci 16. mája 2000 platobný rozkaz sp. zn. 5 RO/944/00, proti ktorému podali sťažovatelia v zákonom ustanovenej lehote 29. mája 2000 odpor. Vec bola 5. júna 2000 prevedená do registra „C“. Dňa 17. júla 2000 podal navrhovateľ vyjadrenie k podanému odporu. Opatrením predsedníčky okresného súdu zo 17. júla 2001 bola vec prikázaná na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. B. M. Podľa tvrdení sťažovateľov okresný súd vo veci v dlhších časových úsekoch buď vôbec nekonal, alebo aj keď konal, tak vykonával úkony iba formálne, ktoré neprispeli k doriešeniu predmetu sporu.

Sťažovatelia podali 21. decembra 2005 predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Po podaní tejto sťažnosti konajúca sudkyňa nariadila termín

pojednávania na 11. január 2006 a po výsluchu účastníkov konania odročila pojednávanie na neurčito z dôvodu rozhodnutia o možnosti prerušenia konania v predmetnej veci až do právoplatného ukončenia inej veci.

Podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sťažovateľov v liste sp. zn. Spr. 2587/05 z 23. januára 2006 sťažovateľom oznámila, že ju považuje za čiastočne odôvodnenú, pretože vo veci bolo konané priebežne s ohľadom na ďalšie množstvo vybavovaných starých vecí.

Sťažovatelia v sťažnosti podanej ústavnému súdu uviedli, že ospravedlňovanie zo strany vedenia okresného súdu neobstojí, pretože súd má vytvorené podmienky (dostatočný počet sudcov, vyšší súdni úradníci a nízky nápad vecí), aby v občiansko-právnych veciach mohol konať plynulo a bez zbytočných prietahov. Predmetné konanie nebolo skutkovo ani právne zložité, napriek tomu v ňom dochádzalo k prietahom, a tým aj k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci takto rozhodol:

„Základné právo J. P. a M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa § 48 ods. 2 (správne má byť čl. 48 ods. 2, pozn.) Ústavy SR postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/137/2000 bolo porušené.

J. P. a M. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 100.000,- Sk (slovom: jedenstotisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. P. a M. P. trovy právneho zastúpenia vo výške 7.425,- Sk (slovom: 2x úkon právnej pomoci á 2.970,- Sk + DPH + 2x režijný paušál á 178,- Sk) na účet ich právneho zástupcu spoločnosti I., s. r. o., zast. JUDr. K. Š., konateľkou a advokátkou, ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

3. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. I. ÚS 282/08-12 z 18. septembra 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd 16. októbra 2008 právnu zástupkyňu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či vo veci trvajú na ústnom pojednávaní, a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľov listom doručeným ústavnému súdu 18. novembra 2008 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Predseda okresného súdu v liste sp. zn. 1 SprV/510/2008 doručenom ústavnému súdu 27. novembra 2008 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci, a k sťažnosti uviedol:

„Vec napadla 11. 5. 2000. Dňa 16. 5. 2000 bol vydaný vo veci platobný rozkaz, proti ktorému dňa 24. 5. 2000 podali odpor sťažovatelia. Po prevedení do registra „C“ vec bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. M. Ď., ktorá v období od 9. 8. 2000 až do 25. 11. 2005 zabezpečovala do spisu doklady týkajúce sa posúdenia žiadosti sťažovateľov o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 2. 9. 2005 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. B. M., ktorá vo veci nariadila termín pojednávania na deň 11. 1. 2006, pričom toto pojednávanie bolo odročené na neurčito a sudkyňa uznesením č. k. 17 C/137/2000-67 zo dňa 17. 4. 2007 prerušila konanie do právoplatného skončenia veci vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 15C/205/1998.

Vec 15C/205/1998 nadobudla právoplatnosť 10. 5. 2008, pričom nová zákonná sudkyňa JUDr. D. V., ktorej bol spis pridelený opatrením predsedu súdu zo dňa 12. 3. 2008 – č. l. 76, zisťovala následne, či navrhovateľ trvá na podanom návrhu vzhľadom na rozhodnutie vo veci 15C/205/1998. Listom zo dňa 2. 9. 2008 oznámil navrhovateľ, že svoj návrh berie späť. Zákonná sudkyňa uznesením č. k. 17C/137/2000-84 zo dňa 19. 11. 2008 konanie zastavila. Uznesenie sa t. č. doručuje účastníkom.“

II.

4. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98). K vytvoreniu „stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (II. ÚS 26/95).

5. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

5.1 Predmetom konania pred okresným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 137/2000 je rozhodovanie o návrhu bytového družstva na zaplatenie sumy 9 661 Sk (uvedená suma predstavuje poplatok z omeškania za nedoplatok za plnenia poskytované s užívaním družstevného bytu, o výške ktorého konal okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98) s príslušenstvom. Ústavný súd dospel k záveru, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá, okresný súd však mohol vo veci rozhodnúť až po definitívnom ustálení výšky nedoplatku sťažovateľov voči bytovému družstvu.

5.2 Sťažovatelia k doterajšej dĺžke konania neprispeli. V konaní pred okresným súdom majú postavenie odporcov. Vo veci boli súčinní, reagovali na výzvy okresného súdu, k veci podali svoje vyjadrenie a zúčastnili sa pojednávania nariadeného vo veci (11. januára

2006). Sťažnosť na prietahy v konaní podali predsedníčke okresného súdu 22. decembra 2005.

5.3 Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v súdnom konaní sp. zn. 17 C 137/2000, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zo spisu a z vyjadrenia predsedu okresného súdu zistil tieto skutočnosti:

Konanie na okresnom súde začalo 11. mája 2000 doručením návrhu bytového družstva na vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľom, ktorým sa domáhalo zaplatenia sumy 9 961 Sk s príslušenstvom ako poplatku z omeškania za nedoplatok z plnenia poskytovaného v súvislosti s užívaním družstevného bytu. Okresný súd vydal 16. mája 2000 v uvedenej veci platobný rozkaz sp. zn. 5 Ro 944/00, proti ktorému sťažovatelia podali 29. mája 2000 odpor. Po jeho podaní bola vec 5. júna 2000 prevedená do registra „C“. Konanie okresného súdu je od zaevidovania veci v registri „C“ do vydania uznesenia o zastavení konania 19. novembra 2008 poznamenané prietahmi ako celok. Okresný súd na základe žiadosti sťažovateľov o oslobodenie od súdnych poplatkov overoval ich osobné, majetkové a zárodkové pomery. Konal tak v období od 3. júla 2000 do 30. augusta 2005, keď opakovane dožiadal príslušný úrad práce, odbor sociálnych vecí a Sociálnu poisťovňu oznámiť, či sú sťažovatelia evidovaní v evidencii nezamestnaných a či sú poberateľmi dávok v nezamestnanosti alebo iných sociálnych dávok. Dožiadané orgány poskytli súdu opakovane požadované informácie, pričom okresný súd o oslobodení od platenia súdnych poplatkov v uvedenej veci vôbec nerozhodol. Vo veci sa uskutočnilo jediné pojednávanie 11. januára 2006, na ktorom boli vypočutí účastníci konania. Sťažovatelia navrhli, aby bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 205/98, ktorú treba považovať za hlavnú vo vzťahu k danému konaniu, keďže sa v ňom koná o výške nedoplatku na nájomnom, z ktorého možno odvodiť výšku poplatku z omeškania. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Okresný súd uznesením zo 17. apríla 2007 konanie prerušil do právoplatného skončenia veci sp. zn. 15 C 205/98. V období od 14. novembra 2007 do 8. apríla 2008 konajúci sudcovia priebežne overovali skončenie veci sp. zn. 15 C 205/98. Po zistení, že vo veci sp. zn. 15 C 205/98 bolo rozhodnuté rozsudkom 20. marca 2008 (právoplatný 10. mája

2008) dala konajúca sudkyňa 10. júna 2008 pokyn na pripojenie spisu a 12. augusta 2008 urgovala jeho predloženie. Zároveň vyzvala bytové družstvo oznámiť, či trvá na podanom návrhu z 11. mája 2000 a ako má súd rozhodnúť o náhrade trov konania. Bytové družstvo na základe rozsudku v hlavnej veci 5. septembra 2008 zobralo svoj návrh späť a navrhlo konanie vo veci zastaviť. Okresný súd požiadal listom z 9. septembra 2008 sťažovateľov, aby sa vyjadrili, či súhlasia so zastavením konania a ako navrhujú rozhodnúť o náhrade trov konania. Okresný súd opätovne žiadal 13. novembra 2008 sťažovateľov o preukázanie osobných, zárobkových a majetkových pomerov. Ako už bolo uvedené, okresný súd o oslobodení od súdnych poplatkov nerozhodol. Uznesením z 19. novembra 2008 konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Konanie okresného súdu v uvedenej veci možno považovať za konanie, ktoré je poznamenané priet'ahmi ako celok a jeho dĺžku možno označiť za neprimeranú.

V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že rozhodnutie vo veci sp. zn. 17 C 137/2000 o výške poplatku z omeškania s prísl. bolo možné vydať až po právoplatnom rozhodnutí vo veci sp. zn. 15 C 205/98 o výške nedoplatku na nájomnom. Na túto skutočnosť poukázali aj samotní sťažovatelia a z uvedeného dôvodu sami žiadali o prerušenie konania, čomu okresný súd vyhovel. Ústavný súd konštatuje, že aj v konaní vo veci sp. zn. 15 C 205/98 podľa tvrdení sťažovateľov dochádzalo k priet'ahom, v dôsledku čoho podali sťažnosť ústavnému súdu pre porušenie práva priznaného čl. 48 ods. 2 ústavy. Konanie o uvedenej sťažnosti bolo na ústavnom súde vedené pod sp. zn. II. ÚS 203/06 a ústavný súd o nej rozhodol nálezom z 22. marca 2007 tak, že právo sťažovateľov porušené bolo, okresnému súdu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 konať bez zbytočných priet'ahov a sťažovateľom priznal primerané finančné zadost'učinenie 120 000 Sk a náhradu trov konania v sume 6 770 Sk. Nález bol právnej zástupkyňi sťažovateľov doručený 10. apríla 2007. Okresný súd vo veci sp. zn. 15 C 205/1998 rozhodol rozsudkom z 20. marca 2008, ktorý sa stal právoplatným 10. mája 2008. Ústavný súd konštatuje, že konanie po vydanom náleze bolo meritórne ukončené v primeranej lehote a následne po ňom aj konanie vo veci sp. zn. 17 C 137/2000.

Na základe uvedených skutočností, ako aj nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 203/06 ústavný súd dospel k záveru, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. V uvedenej veci ústavný súd príkaz okresnému súdu nedal vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo vo veci sp. zn. 17 C 137/2000 rozhodnuté.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd síce rozhodol, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, žiadosti sťažovateľov o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (pre každého po 100 000 Sk) nevyhoveli, a to z dôvodu, že tak urobil v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 203/06, kde opodstatnenosť priznania primeraného finančného zadosťučinenia uznal. Sťažovatelia mali vedomosť, že konania vo veciach na okresnom súde sp. zn. 15 C 205/98 a sp. zn. 17 C 137/2000 spolu súvisia, pričom konanie sp. zn. 17 C 137/2000 bolo prerušené (čo navrhli samotní sťažovatelia) a do právoplatného ukončenia veci sp. zn. 15 C 205/98 ho nebolo možné ukončiť.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol ústavný súd o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. K. M. Právna zástupkyňa vyčíslila trovy konania celkovou sumou 7 425 Sk pozostávajúcou zo sumy za dva úkony právnej služby, vrátane DPH a režijného paušálu. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania v požadovanej sume

202,27 € vzhľadom na to, že neprevyšuje sumu, ktorá im prislúcha v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2009